

ской больницы им. М.В. Склифосовского с 2007 по 2017 годы. Поэтапное обследование 158 больных с боковыми кистами шеи позволило установить, что информативность пункционной биопсии и морфологических исследований существенно различаются при их различных нозологических формах. Сравнение диагноза, установленного при обследовании в поликлинических условиях, с результатами изучения гистологической структуры всех кистозных образований позволил установить, что несоответствие между ними составляет 42,8%, что формирует определенную настороженность и требует дальнейшего расширения применения спектра специальных методов исследований на догоспитальном этапе с целью более объективной оценки клинической ситуации в каждом конкретном случае.

Summary

VALUE OF DIAGNOSTIC MEASURES AT STAGES OF EXAMINING PATIENTS WITH LATERAL NECK CYSTS

Tkachenko P.I., Rezvina K.Yu., Shvets A. I., Kostrikov A.V.

Key words: neck cysts, dermoid, epidermoid, lateral, extrusive salivary glands, phased examination, diagnostics.

In the clinical practice of oral surgeons, cysts of the lateral surface of the neck are quite often detected that makes up 25% of all cysts of the soft tissues within the maxillofacial region. Difficulties during their diagnosis, a high rate of relapses and postoperative complications in the treatment of cysts of the lateral surface of the neck are closely related to the peculiarities of their topographic and anatomical localization. This situation becomes more complicated due to the lack of well-planned diagnostic measures at the survey stages that often leads to the detection of the disease only in case of its pronounced clinical manifestations. Therefore, in order to improve the effectiveness of surgical care for patients with this pathology, an important place is given to the use of modern diagnostic methods through all the stages of the clinical examination to create the possibility to identify the cysts in order to choose the proper tactical measures and build up a treatment plan. The aim of this work was to summarize our own clinical experience and observations by using additional and special survey methods, retrospective analysis of archival material described in the case histories of patients who took the treatment at the Maxillofacial Surgery Inpatient Department of M.V. Sklifosovsky Poltava Regional Clinical Hospital for 2007 to 2017. A phased examination of 158 patients with the lateral cysts of the neck made it possible to establish that the value of puncture biopsy and morphological studies differ significantly in their various nosological forms. Comparison of the diagnoses made during the initial examination and the results of studying histological structures of all cystic formations allowed us to conclude that the discrepancy between them made up 42.8% that causes alarm and requires more sophisticated application of the spectrum of special investigation methods at the pre-hospital stage in order to care more objective assessment of the clinical picture in each case.

УДК 616.314:616.716.1/.4]-007-053.2:371.72.018.32

Фур М.Б.

ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ІЗ ЗУБОЩЕЛЕПНИМИ АНОМАЛІЯМИ З ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, м. Львів

Метою даної роботи стала оцінка зв'язку між фізичним розвитком та зубощелепними аномаліями у дітей шкіл-інтернатів. Представлені результати обстеження та проаналізовані показники фізичного розвитку у 528 дітей 7, 9, 12, 15 років зі шкіл-інтернатів (основна група) та 122 дітей одноліток загальноосвітньої школи (контрольна група). Виявлено достовірно нижчі показники фізичного розвитку, а саме зросту та маси тіла у дітей з шкіл-інтернатів, що свідчить про певне відхилення у фізичному розвитку дітей шкіл-інтернатів відносно відповідних показників у дітей із загальноосвітніх шкіл. Встановлено, що у дітей шкіл-інтернатів без зубощелепних аномалій зріст та маса тіла також є вищими у порівнянні з їх однолітками з ортодонтично патологією. Аналіз показників індексу маси тіла не виявив значних відхилень від норми, але, загалом, діти з загальноосвітніх шкіл та діти шкіл-інтернатів без ЗЩА також мали вищі, а отже кращі значення індексу.

Ключові слова: зріст, маса тіла, фізичний розвиток, зубощелепні аномалії, поширеність, діти шкіл-інтернатів.

Дана робота є фрагментом НДР «Обґрунтування профілактики основних стоматологічних захворювань у дітей із зубощелепними аномаліями з шкіл-інтернатів», № державної реєстрації 0110U002147, шифр: ІН 30.00.004.10

Вступ

Одними із найважливіших параметрів здоров'я організму дитини та адекватним індикатором соціального благополуччя, на думку багатьох авторів [2;3;4], є показники фізичного розвитку дитини. Дія на організм дитини, в той чи інший період його формування та росту, неспри-

ятливих чинників може спричинити або поглибити формування стоматологічної патології, зокрема ортодонтичної [5]. Тому вивчення зв'язку між фізичним розвитком та станом зубощелепної системи у дітей інтернатних закладів є актуальним завданням.

Мета дослідження

Оцінка зв'язку між фізичним розвитком та зубощелепними аномаліями у дітей шкіл-інтернатів.

Об'єкт і методи дослідження

Проаналізовані показники фізичного розвитку у 528 дітей 7, 9, 12,15 років зі шкіл-інтернатів (основна група) та 122 дітей одноліток загальноосвітньої школи (контрольна група). Результати опрацьовані статистично з використанням критерію Стьюдента [1].

Результати досліджень та їх обговорення

Згідно результатів досліджень виявлено, що середні показники росту та маси тіла у дітей, які перебувають у школах-інтернатах, дещо відрізняються від одноліток із загальноосвітніх шкіл. Так, середні показники росту та маси тіла обстежених дітей шкіл-інтернатів становлять $140,48 \pm 1,41$ см. та $34,80 \pm 1,16$ кг., що значно менше по відношенню до дітей із загальноосвітніх шкіл - $147,84 \pm 1,26$ см. та $39,07 \pm 1,38$ кг., відповідно, $p_1 < 0,05$, $p_2 < 0,05$, (рис 1, рис 2).

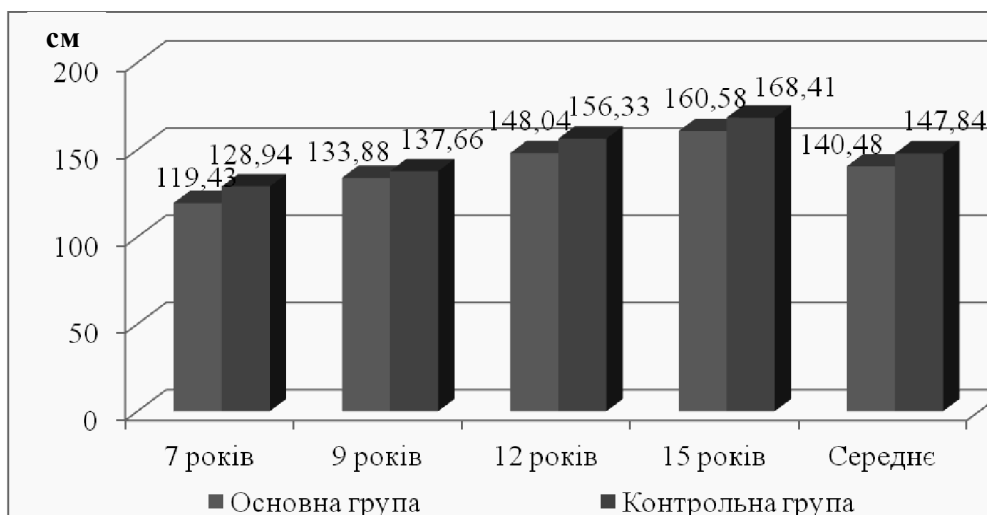

Рис. 1. Середні показники зросту у обстежених дітей (в см)

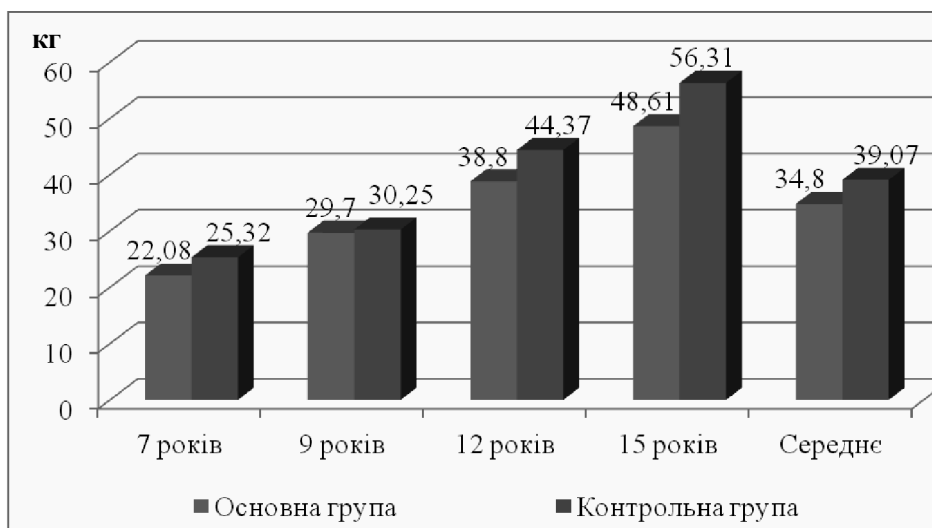

Рис. 2. Середні показники маси тіла у обстежених дітей (у кг)

Аналіз даних обстежень дітей шкіл-інтернатів у залежності від віку показав, що найбільш виражена різниця зросту між дітьми основної та контрольної групи виявлена у дітей 7-ми років – $119,43 \pm 1,22$ см. проти $128,94 \pm 1,03$ см ($p < 0,05$), а різниця показників маси тіла найбільшою була у дітей 15-ти років - $48,61 \pm 1,48$ кг. та $56,31 \pm 2,37$

кг., відповідно, $p < 0,05$.

В подальшому було проаналізовано фізичний розвиток дітей при наявності зубощелепних аномалій. Виявлено, що діти без ЗЩА, в середньому, на 4,32 см вищі від своїх ровесників з діагностованими зубощелепними аномаліями ($143,33 \pm 1,16$ см проти $139,01 \pm 1,07$ см). Аналіз

даних у залежності від віку показав, що у всіх вікових групах дітей шкіл-інтернатів без зубощелепних аномалій вищі, найбільша різниця виявлена у 15-річних дітей – 5,73 см. ($p > 0,05$) (рис. 3).

При аналізі маси тіла у дітей шкіл-інтернатів різного віку виявлено різницю між дітьми із ЗЩА та без них. Так, у середньому, маса тіла дітей із діагностованими зубощелепними аномаліями

становить $33,26 \pm 0,87$ кг, тоді як у дітей без ЗЩА цей показник виявився на 3,5 кг вищим – $36,75 \pm 1,31$ кг, $p < 0,05$. У всіх вікових групах маса тіла була більшою у ортодонтично здорових дітей. Найбільша різниця показників маси тіла у залежності від наявності ЗЩА зафіксована у 7-річних та 15-річних дітей – 4,69 кг та 4,83 кг., відповідно ($p_1 < 0,05$, $p_2 < 0,05$) (рис. 4).

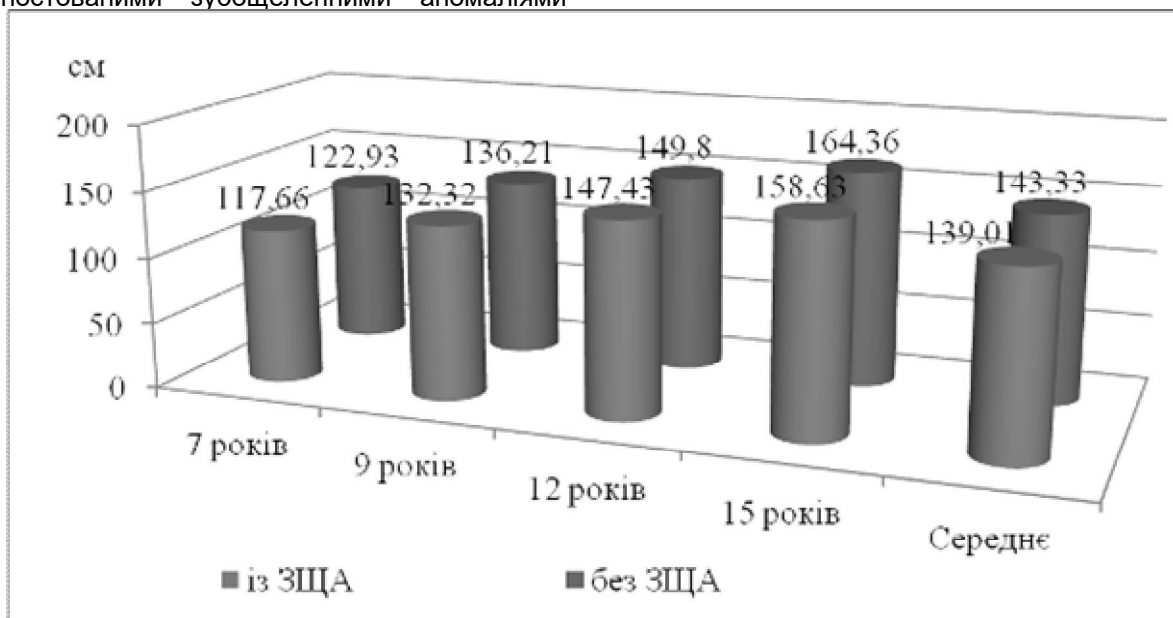

Рис. 3. Середні показники зросту у дітей шкіл-інтернатів із зубощелепними аномаліями (у см).

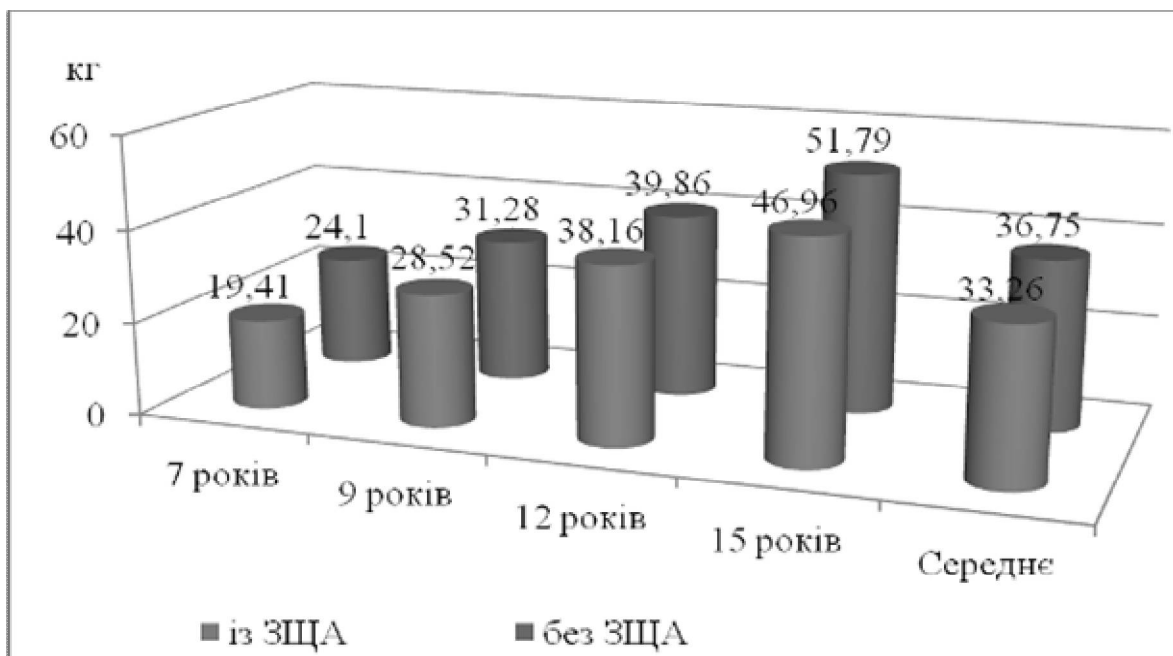

Рис. 4. Середні показники маси тіла у дітей шкіл-інтернатів із зубощелепними аномаліями (у кг).

Одним із найголовніших критеріїв фізичного розвитку вважається індекс маси тіла. Дана величина дозволяє оцінити ступінь відповідності маси людини та її зросту, й тим самим, непрямо оцінити, чи є маса недостатньою, нормальною, надмірною (ожирінням). Оскільки індекс

маси тіла обраховується у дітей, старших за 8 років, групу 7-річних дітей нами було виключено з даного аналізу.

Аналіз показників індексу маси тіла показав, що, в середньому, у дітей як шкіл-інтернатів, так і загальноосвітніх шкіл, маса тіла є в межах нор-

ми. Випадків відхилень у групах дітей в сторону як недостатньої, так і надмірної маси тіла, за винятком окремих дітей, у сумарних показниках дітей всіх населених пунктів не виявлено. Слід зазначити, що індекс маси тіла у дітей основної групи є незначно нижчим від показників індексу у дітей контрольної групи, і становить, в серед-

ньому, $17,66 \pm 0,01$ кг/м² та $17,88 \pm 0,03$ кг/м², $p < 0,05$.

Оцінка показників індексу маси тіла показала, що середні показники у дітей усіх шкіл-інтернатів є нижчими від показників у дітей із загальноосвітніх шкіл, $p < 0,05$. (табл. 1).

Таблиця 1
Середні показники індексу маси тіла у обстежених дітей (у кг/м²)

Вік (у роках)	Основна група	Контрольна група
9	$16,57 \pm 0,03^{**}$	$15,96 \pm 0,06$
12	$17,70 \pm 0,07^{**}$	$18,16 \pm 0,11$
15	$18,85 \pm 0,04^{**}$	$19,78 \pm 0,07$
Середнє	$17,66 \pm 0,01^{**}$	$17,88 \pm 0,03$

Примітка: p – ступінь достовірності середніх показників індексу маси тіла дітей шкіл-інтернатів по відношенню до показників дітей загальноосвітніх шкіл* - $p > 0,05$, ** - $p < 0,05$

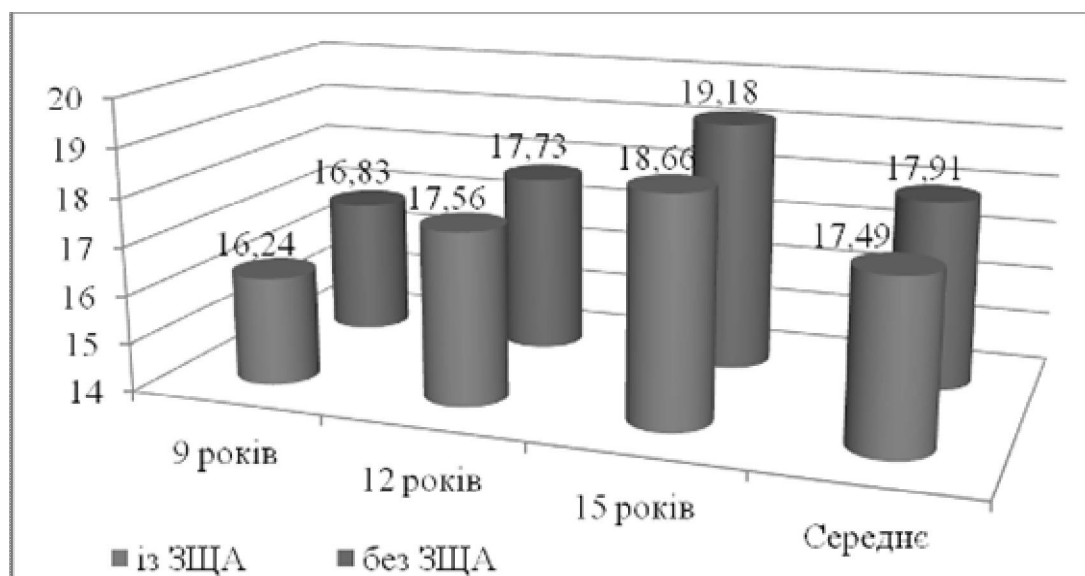

Рис. 5. Середні показники індексу маси тіла у дітей із ЗЩА в залежності від віку (у кг/м²)

В подальшому проаналізовано дані індексу маси тіла у дітей з діагностованими зубощелепними аномаліями. Аналіз даних обстежень дітей шкіл-інтернатів у залежності від віку показав, що у дітей без ЗЩА індекс маси тіла є вищим у порівнянні з дітьми із ЗЩА, і становить $17,91 \pm 0,06$ кг/м² проти $17,49 \pm 0,08$ кг/м², $p < 0,05$. Найбільша різниця індексу між показниками двох груп зафіксована у 15-річних дітей (рис. 5).

Висновки

Таким чином, виявлено достовірно нижчі показники фізичного розвитку, а саме зросту та маси тіла у дітей з шкіл-інтернатів, що свідчить про певне відхилення у фізичному розвитку дітей шкіл-інтернатів відносно відповідних показників у дітей із загальноосвітніх шкіл. Встановлено, що у дітей шкіл-інтернатів без зубощелепних аномалій зріст та маса тіла також є вищими у порівнянні з їх однолітками з ортодонтичною патологією. Аналіз показників індексу маси тіла не виявив значних відхилень від норми, але, загалом, діти з загальноосвітніх шкіл та діти шкіл-

інтернатів без ЗЩА також мали вищі, а отже кращі значення індексу.

Перспективи подальших досліджень

Дані дослідження свідчать про недостатню профілактичну роботу серед дітей шкіл-інтернатів та обумовлюють вагомість подальших досліджень на предмет вивчення умов розвитку дітей із зубощелепною патологією.

Література

1. Методичні рекомендації по статистичній обробці / [Н. І. Смоляр, Я. М. Федорів, Л. М. Завойко та ін]. - Львів, 1995. – 17 с.
2. Няньковський С.Л. Стан здоров'я школярів в Україні / С. Л. Няньковський, М. С. Яцула, М. І. Чикайло, І. В. Пасечнюк // Здоров'я ребенка. – 2012. - № 5. – С. 109-114.
3. Гетта О. М. Особливості стану здоров'я та формування остеопенічного синдрому у дітей групи соціального ризику, що мешкають в прийомних сім'ях / О. М. Гетта, Т. А. Сіротченко, Б. О. Безкаравайний, В. М. Зенченко // Український морфологічний альманах. – 2010. – Т. 8, № 3. – С. 20–23.
4. Сіротченко Т. А. Особливості антропометричних показників у дітей групи соціального ризику в залежності від мінеральної щільності кісткової тканини / Т. А. Сіротченко // Український морфологічний альманах. – 2007. – Т. 5, № 2. – С. 79–82.
5. Чуйкин С. В. Факторы риска возникновения зубочелюстных аномалий у детей / С. В. Чуйкин, Е. Ш. Мухаметова, Г. Г. Акальева [и др.] // Проблемы стоматологии. – 2010. - № 4. – С. 55-60.

Реферат

ФИЗИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ ШКОЛ-ИНТЕРНАТОВ С ЗУБОЧЕЛЮСТНЫМИ АНОМАЛИЯМИ

Фур М.Б.

Ключевые слова: рост, масса тела, физическое развитие, зубочелюстные аномалии, распространенность, дети школ-интернатов.

Целью данной работы стала оценка связи между физическим развитием и зубочелюстными аномалиями у детей школ-интернатов. Представлены результаты обследования и проанализированы показатели физического развития в 528 детей 7, 9, 12, 15 лет из школ-интернатов (основная группа) и 122 детей-сверстников из общеобразовательной школы (контрольная группа). Выявлено достоверно более низкие показатели физического развития, а именно роста и массы тела у детей из школ-интернатов, что свидетельствует об определенном отклонении в физическом развитии детей школ-интернатов относительно соответствующих показателей у детей из общеобразовательных школ. Установлено, что у детей школ-интернатов без зубочелюстных аномалий рост и масса тела также выше по сравнению с их сверстниками с ортодонтической патологией. Анализ индекса массы тела не выявил значительных отклонений от нормы, но, в общем, дети с общеобразовательных школ и дети школ-интернатов без ЗЩА также имели более высокие, а значит лучшие значения индекса.

Summary

PHYSICAL DEVELOPMENT OF CHILDREN FROM BOARDING SCHOOLS WHO HAD MALOCCLUSIONS

Fuhr N.B.

Key words: malocclusions, prevalence, children from boarding schools.

According to numerous reports, one of the most important parameters of the children's health and their adequate social well-being is indicators of physical development. Impacting on the children's body in certain period of its development and growth, adverse factors may cause or even aggravate the formation of dental pathologies, and in particular orthodontic ones. The study of the correlation between the physical development and the condition of the dentofacial system in children staying in boarding schools are of great importance. The purpose of the study is to assess the correlation between physical development and dental anomalies in children of boarding schools. The article presents the indices of physical development obtained in 528 children aged of 7, 9, 12, 15 years from the boarding schools (test group) and in 122 children of the same age of the secondary school who lived at home (control group). The results were statistically processed by using Student's criterion. According to the results of the research, it has been revealed that the average rates of height and body weight in the children from boarding schools are somewhat different from those of peers who live at home. Thus, the average indices of height and body weight the surveyed children of boarding schools are 140.48 ± 1.41 cm and 34.80 ± 1.16 kg that is considerably less in relation to the children from general schools: $147.84 \pm 1,26$ cm and 39.07 ± 1.38 kg respectively. Thus, significantly lower physical developmental indices, namely, height and body weight in the children from boarding schools indicate a certain deviation in their physical development compared to the relevant indices in the children from general schools. It has been established that the children of boarding schools without dentofacial anomalies had higher indices of the height and body weight compared with their peers having orthodontic pathology. The analysis of body mass did not reveal significant deviations from the normal indices, but, in general, both the children from general schools and children of boarding schools without malocclusions had higher, and therefore, better index values.